

Terp fan de Takomst

Buitendijkse belevingsplek in woelige wereld

In de kwelder ter hoogte van het dorp Blije staat de Terp fan de Takomst. Geen vluchtplaats voor het wassende water, maar een eigentijdse belevingsplek om het buitendijkse landschap te ervaren. Als eigenaar van het gebied en beheerder van de terp is It Fryske Gea nauw betrokken bij dit project uit de koker van de lokale bevolking en Sense of Place.

*Tekst: Henk Dilling
Foto's: Dico de Klein en BinnAir*

Wie in het noordoosten van Friesland de randen van het Wad verkent, wacht ter hoogte van Blije een aangename verrassing. Bijna een kilometer achter de dijk, in het uitgestrekte kwelderlandschap, torent de Terp fan de Takomst. Een lang gekoesterde wens van de dorpsbewoners die de nabijheid van de Waddenzee meer wilden ervaren. Zo ontstond het idee van een buitendijkse terp als belevingsplek waar je weer even op adem kunt komen in een woelige wereld.

In de projectgroep die het idee handen en voeten gaf, zaten vertegenwoordigers van Dorpsbelang Blije, het Terpen-centrum van Rijksuniversiteit Groningen, It Fryske Gea en ontwikkelorganisatie Sense of Place van Joop Mulder (1953-2021). Sense of Place wil de beleving van, en de waardering voor, het Waddengebied met dit soort initiatieven vergroten. Onder meer door het gebied aantrekkelijker te maken voor een

bezoek, bij een breder publiek onder de aandacht te brengen en de regio economisch en sociaal-maatschappelijk een impuls te geven. In de visie van de projectgroep is de Terp fan de Takomst een plek om te onderwijzen, te onderzoeken en te luisteren naar de stilte. En een plek om de verbeelding te laten spreken.

Slakkenhuis

Het initiatief startte een paar jaar geleden met een optocht van dorpsbewoners die de eerste terpgrond in kruiwagens en emmers achter de zeedijk brachten. Dit onder het motto 'wy wolle us klaai werom', een verwijzing naar het midden van de negentiende eeuw, toen ruim tweederde van de bijna 1000 Friese terpen grotendeels is afgegraven. Deze vruchtbare grond werd als 'kunstmest' gebruikt om arme landbouwpercelen te bemesten.

Namens It Fryske Gea zijn zowel Stefien Smeding, Ebo Del Grosso als Jan Jelle Jongsma

← De Terp fan de Takomst met aan de horizon Ameland
↓ Stefien en Ebo

bij het project betrokken. Stefien als beleidsmedewerker cultuurhistorisch landschap en erfgoed. Ebo als manager educatie, Jan Jelle als beheerder van het gebied.

Uit verschillende, ingediende ontwerpen voor de Terp fan de Takomst viel het voorstel van kunstenaarscollectief Observatorium het meest in de smaak. "Hun terp heeft de vorm van een slakkenhuis, waarin bezoekers via een oplopend wandelpad een hoogte van vijf meter bereiken", vertelt Stefien. "Langs het pad staan houten palen, die steeds een ander venster op het landschap bieden. Zo ervaar je het Werelderfgoed van alle kanten. Hoe de terp er over pakweg twintig jaar bij ligt, weten we niet. Zeker is wel dat hij een paar keer per jaar onder water staat. Dat kan betekenen dat de terp groter wordt, omdat er slib achterblijft. Maar de zee kan ook stukken wegslaan. Het is en blijft een natuurlijk proces en dat is mooi."

Dynamiek van het landschap

Het verhaal van de nieuwe terp van Blije wordt verbonden met dat van de oude terp van Hegebeintum, een paar kilometer verderop. In het fonkelnieuwe informatiecentrum bij de iconische, hoogste terp van Nederland, leer je bijvoorbeeld dat terpen door mensenhanden opgeworpen heuvels zijn die bescherming boden tegen het opkomende zeewater. En dat ze regelmatig werden opgehoogd met klei, mest en huishoudelijk afval en hierdoor een hoogte bereikten van twee tot zeven meter boven NAP. Niet zonder trots wordt vermeld dat de terp van Hegebeintum de kroon spant met bijna negen meter boven NAP.

In de zomer van 2022 wordt de Terp fan de Takomst officieel geopend. Bezoekers zijn nu echter al welkom. Het is verstandig laarzen aan te trekken, want de terp en het wandelpad over de dijk zijn nog vrijwel onbegroeid. Stefien is enthousiast over de omgeving. "Je beleeft hier de dynamiek van

het landschap. Dicht bij de zomerpolder zie je nog 'gewoon' grasland. Hoe meer je richting de kwelders gaat, hoe ruiger de begroeiing wordt. Ook de seizoenen kun je hier heel mooi beleven. In het vroege voorjaar het frisse groen van zeekraal. In de nazomer paarsbloeiende zeeasters. In de herfst die bruinrode kleuren van het klein schorrekruid. Prachtige variaties."

Omdat het gebied belangrijk is voor trek- en broedvogels, is de terp vanaf maart tot en met 15 juli niet toegankelijk voor publiek. "Vanaf half juli tot eind september organiseren we fiets- en wandelexcursies met als startpunt Kennis- en Informatiecentrum Hegebeintum", vertelt Ebo. "Vanaf daar gaan we naar de dijk en lopen we naar de terp. Een van onze gidsen begeleidt de excursie." Bij terugkeer in Hegebeintum raadt hij een bezoekje aan het informatiecentrum aan. "In een expositie komt ook onze rol als gebieds- en natuurbeheerder aan bod, net als de samenwerking met pachters."